

KOOLIKIUSAMINE JA TÕRJUTUS

Toivo Niiberg McS

KOOLIKIUSAMINE

- **Koolikiusamine on korduv pahatahtlik käitumine mõne kaasõpilase suhtes.**
- **Koolikiusamine on turvatunde puudus ja hirm olla üksinda, isoleeritud.**
- **Õpilast kiusatakse, kui talle saab osaks teatud liiki negatiivne tegevus - kui keegi teeb või püüab teha talle tahtlikult kahju, teda vigastada või tekitada ebamugavust. Selline negatiivne tegevus võib toimuda näiteks füüsilise kontaktina, verbaalsel teel, žestide abil või grupist väljaarvamisenä.**

Kiusamise puhul on tegemist **ebasümmeetrilise võimusuhtega:**

- Kiusamise märklauaks olija võib olla tegelikult füüsiliselt kiusajast nõrgem.
- Ohvrit tajutakse füüsiliselt või vaimselt nõrgemana.
- Kiusatava tahtlik sotsiaalsest grupist väljaarvamine, tagarääkimine, alusetute anonüümsete kuulujuttude/teadete rääkimine või saatmine.
- Esineb arvuline erinevus - grupp õpilasi käitub negatiivselt arvulises vähemuses olijate suhtes.
- Erinevus vanuses: ohver võib olla noorem kui kiusaja(d).

MIS ON JA MIS EI OLE KIUSAMINE:

- Kiusamine pole ühekordne negatiivne tegevus, vaid toimub korduvalt aja jooksul.**
- Kiusamiseks ei saa pidada ühekordset vägivaldset juhtu kahe õpilase vahel, kes on sama füüsilise ja vaimse tasemega, sest puuduvad kiusamisele omased kaks viimasena esitatud tunnusjoont - asümmeetria võimusuhetes ja negatiivse tegevuse korduv iseloom.**

- Koolikiusamises on kaks osapoolt: ohver ja kiusaja, löömamees ja peksupoiss. **Need staatused on püsivad: klassis kiusatakse päevast päeva ikka ühtesid ja samu õpilasi ning ka kiusajad on ühed ja samad.**
- Lapsevanem või õpetaja ei tea kiusamise juhtudest. Kui löömameest pannaksegi tähele, siis ohver jääb tõenäoliselt vaatevinklist välja.
- Kiusamine võib olla avalik ja väljenduda füüsilises vägivallas, kuid võib olla ka vaevumärgatav psühholoogiline terror.

KOOLIKIUSMINE VÄLJENDUB

- kaklused;
- togimised;
- tõukamised;
- asjade äravõtmine;
- luku taha panemine;
- tõrjutus (ka sotsiaalne);
- pahatahtlike kuulujuttude levitamine;
- halvustavate hüüdnimede andmine;
- varastamine;
- raha pommimine;
- seksuaalne ahistamine (nilbed väljendid, pilguga mõõtmine, käperdamine);
- õpetaja poolne eelarvamuslik kiusamine jne.

KIUSAJA EESMÄRGID

- tahab tähelepanu saada
- arvamus enesest liiga hea või liiga halb
- ei oska sõpru leida ega ise sõber olla
- oskamatus oma emotsioonidega toime tulla
- puudub süütunne ja võime mõista teiste tundeid
- tal on lihtsalt igav

OHVRID

- ei löö vastu
- on targemad kui teised
- on väikest kasvu või pikemad kui teised
- on paksemad kui teised
- on aeglasemad kui teised
- on vaesemad kui teised või rikkamad kui teised
- **on lihtsalt teistest erinevad**

OTSESED KOOLIVÄGIVALLA JÄRELMÕJUD

- Probleemsed sõprussuhted, tõrjutus;
- õppimisprobleemid;
- madal grupistaatus;
- käitumisprobleemid;
- terviseprobleemid;
- koolihirm (koolistress).

KAUDSED KOOLIVÄGIVALLA JÄRELMÕJUD

- risk psühhopatoloogiliseks arenguks;
- suhtlemisprobleemid;
- kalduvus langeda vägivalla ohvriks ka teistes inimsuhetes;
- **soov kätte maksta.**

KOOLI KLASS

ISIKSUS

KODU

**Füüsilised
puuded**

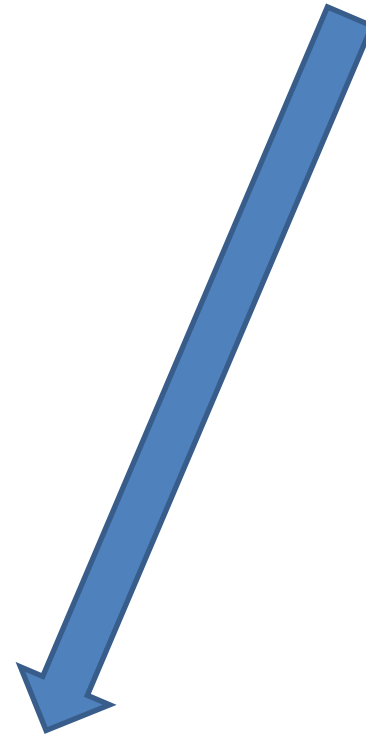
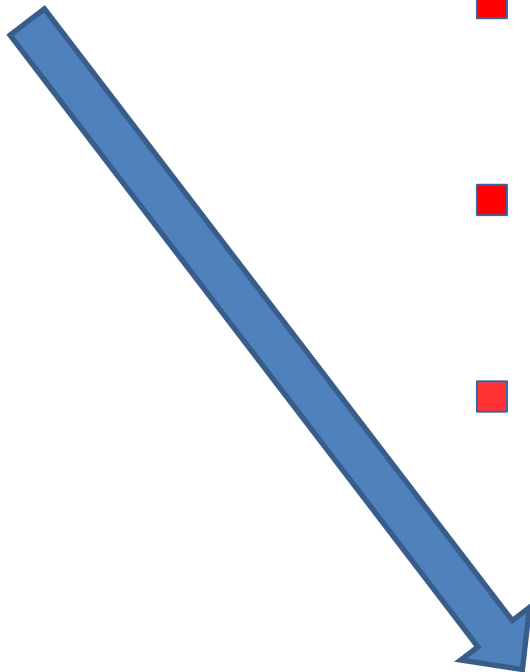
Vaimsed puuded

Halb suhtlusoskus

TÕRJUTUS

TÕRJUTUSE TAGAJÄRJEL TEKKIVAD INIMTÜÜBID:

- asteeniline laps ehk füüsiliselt nõrk laps
- psühhasteeniline laps ehk ülehirmutatud laps (pedantne laps)
- fikseeruva iseloomuga laps ehk kaebupunn
- teiste poolt ära kasutatav, sageli hüperaktiivne laps
- labiilne laps
- sundisiksuse hälbega laps
- peksukott ehk heidik

Vanistendael (2002) toob ära viis omavahel
ühendatud valdkonda, **kuidas lastes
toimetulekut kasvatada:**

- Sotsiaalsed tugivõrgustikud ja nende südames lapse kui isiku tingimusteta tunnustamine;
- Võime avastada elu mõte; on seotud religiooni ja vaimse eluga.
- Toimetulekuoskused ja tunne, et suudetakse mingil moel kontrollida seda, mis elus juhtub.
- Enesest lugupidamine.
- Huumorimeel.

KUIDAS VÄHENDADA KOOLIVÄGIVALDA

- Koolijuhtkonnal lõpetada jaanalinnumäng, ja seda ka eliitkoolides.
- Luua laste omavaheline toetussüsteem ja tagada nende tasemel psühholoogiline nõustamine.
- Abi vajavad võrdselt nii vägivalla ohver kui vägivallatseja. Mitte süüdistada, vaid otsida lahendusi, mis aitaksid nii kiusajat kui ka kiusatavat.
- Vältida "miks" küsimusi.
- Õpetada õpilasi tülisid lahendama ja viha maandama nii, et jääksid ise ellu ja jätaksid teised ellu.
- Anda võimalus ka juhtumite anonüümseks teatamiseks kooli juhtkonnale.
- Avalikustada kõik kiusamise juhud.

**LÕPETAGEM NÜÜD JA
ALATISEKS VAIDLUS SELLE
ÜLE, MILLINE PEAB OLEMA HEA
INIMENE – NING OLGEM SEDA...**

MARCUS AURELIUS

